

ת"פ 28149/06/12 - מדינת ישראל נגד מאור כהן

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"פ 28149-06-12 מדינת ישראל נ' כהן(עציר)
בפני כבוד השופטת מיכל ברנט

בעניין: מדינת ישראל

המאשימה

נגד

מאור כהן (עציר)

הנאשם

נוכחים: ב"כ המאשימה עו"ד שמי לוי

הנאשם וב"כ עו"ד שי גלעד

הכרעת דין

כללי

1. ביום 17.6.12 הוגש כנגד הנאשם כתב אישום המייחס לו שתי עבירות הריגה, עבירה לפי סעיף 298 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: "חוק העונשין"), עבירת נהיגה בשכרות (מיוחסת לנאשם נהיגה בשכרות ותחת השפעת סם מסוכן מסוג קנאביס), עבירה לפי סעיף 62(3) + 64 לפקודת התעבורה [נוסח חדש], התשכ"א-1961 (להלן: "פקודת התעבורה"), ונהיגה בקלות ראש שגרמה לתאונת דרכים בה נחבלו בני אדם וניזוק רכוש, עבירה לפי סעיפים 62(2) + 38(2) לפקודת התעבורה.

2. מכתב האישום עולה כי ביום 18.1.12, עובר לשעה 13:55, נהג הנאשם ברכב משא עם נגרר מסוג וולוו (להלן: "המשאית") בכביש 4 לדרום, כשהוא נתון תחת השפעת סם מסוכן מסוג קנאביס, ובדמו THC שהינו החומר הפעיל בקנאביס, בריכוז של לפחות 8 ננוגרם למ"ל דם.

באותה העת תנאי הדרך היו כמפורט להלן:

עמוד 1

דרך בינעירונית, שמהירות הנסיעה המרבית בה 100 קמ"ש; שני נתיבי נסיעה בכיוון נסיעתו של הנאשם; שדה הראייה פתוח לפניו למרחק של 200 מ' לפחות; מזג אוויר נאה, ראות טובה, אור יום; כביש אספלט תקין נקי ויבש.

באותה העת נהג בכביש ברנרד שוורץ (יכונה להלן: "ברנרד") ברכב פרטי מסוג טויוטה, כשלצדו אשתו בטי שוורץ ובמושב האחורי מימין אחותו עדה שוורץ (להלן: "המנוחות"). בסמוך למחלף חולות עקף הנאשם את רכב הטויוטה וחזר לנתיב הימני. בהמשך, בסמוך למחלף יבנה, עקף ברנרד את המשאית וחזר לנתיב הימני. בסמוך לאחר מכן, האט ברנרד את מהירות נסיעתו באמצעות בלם הרכב, על מנת לשמור מרחק מרכב שנסע לפניו. הנאשם לא הבחין בכך, התקרב במהירות לרכב הטויוטה, ומשהבחין בכך באיחור, לחץ בחזקה על דוושת הבלם אך התנגש בעצמה רבה בטויוטה. כתוצאה מהתאונה נהרגו המנוחות, ונחבלו ברנרד והנאשם.

בנוסף, נגרמו נזקים לשני כלי הרכב והשימוש ברכב הטויוטה נאסר בשל היקף הנזקים שנגרמו לו.

3. בטרם השיב הנאשם לאשמה, ביקש בא כוחו להפנותו לפסיכיאטר המחוזי לקבלת חוות דעת, בטענה כי וא מתקשה לתקשר עם הנאשם. הנאשם הופנה לפסיכיאטר המחוזי, אלא שמחוות דעתו עולה כי "ברור מעל לכל ספק שמר כהן **מפברק סימפטומים פסיכיאטריים**, איננו עקבי, מוסר דיווחים שאינם אמת, מנסה להציג מצג שווא של חולה נפש וכל זאת על רקע האירועים המתוארים לעיל כאשר המגמתיות בהתנהגותו ברורה...מר כהן מציג תמונה של מצוקה נפשית, וזאת על רקע נסיבות המעצר והמשפט הצפוי. באשר לקיומם של אלמנטים פוסט טראומטיים, הרי לנוכח חוסר האמינות, אי אמירת אמת, חוסר העקביות וכיוב' לא ניתן "לבור את המוץ מהתבן" ולקבוע קו ברור בין הסימפטומים המדומים והאמיתיים...**אין כל ספק שמר כהן אינו סובל וקרוב לוודאי גם לא סבל בעבר ממצב פסיכוטי**".

4. במסגרת תשובתו לאישום אישר הנאשם כי נהג במשאית במועד האירוע, אולם הכחיש כי נהג תחת השפעת סמים, חלק על כך ששדה הראייה לפניו היה 200 מ', וחלק על כך שברנרד האט את רכבו על מנת לשמור מרחק מהרכב שלפניו. לטענתו, ברנרד נכנס עם רכב הטויוטה לפני המשאית באופן שלא היה סיפק בידי הנאשם לעצור, ואף שלחץ על דוושת הבלמים לא עלה בידו להשלים העצירה. על כן, לטענתו, נהג בזהירות הנדרשת.

5. במסגרת פרשת התביעה העידו עדי ראיה לתאונה, בוחני התנועה, ומומחים מתחום הטוקסיקולוגיה.

6. במסגרת פרשת ההגנה העידו הנאשם ומהנדס מטעמו.

7. יצוין כי במהלך ניהול התיק לא התייצב הנאשם למספר מועדי הוכחות וזאת אף שזומן אליהם כדין, והוצאו נגדו צווי הבאה (27.1.14, 27.6.13).

פרשת התביעה

עדי ראיה - התרחשות התאונה

8. במסגרת פרשת התביעה העיד ברנרד שוורץ, נהג רכב הטויוטה, ומסר בעדות נרגשת כי הוא פנסיונר של בנק הפועלים, והתנדב יחד עם אשתו המנוחה לסייע לאחותו המנוחה ולהסיעה לטיפול הלקרנות, בשל מחלת הסרטן בה חלתה אחותו. ביום התאונה הם היו בדרכם חזרה מטיפול בבית החולים תל השומר, כשהם חגורים בחגורות בטיחות (עמ' 7 ש' 11-21).

העד זכר כי בסמוך לגשר יבנה עקף מספר משאיות, וכשהכביש היה פנוי חזר למסלול הימני והמשיך בנסיעה במהירות של כ-80-90 קמ"ש, עד שהגיע פעם נוספת למשאית. הוא האט את מהירותו ל-60-70 קמ"ש על מנת לשמור ממנה מרחק וניסה לעקוף אותה, אולם החליט להמתין עם העקיפה כיוון שהנתיב משמאלו לא היה פנוי, והדרך היתה בעלייה. בשלב זה ארעה התאונה, והוא אינו זוכר דבר ממנה (עמ' 7 ש' 21-27, עמ' 8 ש' 17-27).

ככל הנראה הוא איבד את ההכרה, וכשהתעורר הבחין שמטפלים באשתו וכי אחותו מאחור ללא רוח חיים. חייל הוציא אותו מהרכב והוא נלקח באמבולנס לבית החולים קפלן, בעוד שאת אשתו המנוחה פינו לבית החולים איכילוב, אולם בחלוף מספר שעות היא נפטרה (עמ' 8 ש' 1-10).

לדברי העד היום היה יום חורפי שמשי, הראות היתה טובה והכביש לא היה רטוב מגשם (עמ' 8 ש' 12-15).

בחקירתו הנגדית עומת העד עם הודעתו במשטרה של מר דוד אקיקוש ולפיה הוא בלם באופן פתאומי וללא הצדקה. העד מסר בתגובה כי הוא האט מהירות כדי לשמור מרחק, וכי יתכן ששמר יותר מדי מרחק אך אין לכך קשר לעובדה שהנאשם צריך היה לשמור מרחק ממנו (עמ' 10 ש' 14-31). כן עומת עם הודעתו במשטרה של מר סדייב ולפיה התאונה ארעה בסמוך למחלף גן יבנה, וכי העד אמר לסדייב שהאט את מהירות נסיעתו לקראת הירידה במחלף, אך שלל את הדברים ומסר כי אינו זוכר שאמר את הדברים האמורים ושהתאונה התרחשה הרבה לפני מחלף גן יבנה (עמ' 11 ש' 8-17).

בחקירתו הנגדית הבהיר העד כי לאחר שהשלים את העקיפה ונכנס חזרה לנתיב הימני, משאיתו של הנאשם היתה רחוקה ממנו מרחק של כ-50 מ', ועם הזמן התקרבה אליו (עמ' 12 ש' 11-20, 21). לדבריו, בפרט כשהוא עוקף משאיות, הוא לוקח מרחק גדול יותר מאשר מכונית פרטית, ושלל מכל וכל את טענת ההגנה ולפיה הוא "חתך" את המשאית (עמ' 13 ש' 1-5, 14-31).

ב"כ הנאשם אמר לעד כי משאית זקוקה למרחק של כ-110 מ' על מנת לבלום, ולכך השיב העד: "אז היית אומר ללקוח שלך לשמור מרחק כזה" (עמ' 14 ש' 29-32).

9. ז'ק ביסמוט, נהג אמבולנס, חובש בהכשרתו ומתנדב במשטרת התנועה, נסע ברכבו ביום האירוע מאחורי משאית

הנאשם. בהודעתו במשטרה (ת/1) מסר כי במהלך הנסיעה בלמה לפתע המשאית שלפניו בלימת חרום ועשן יצא מהגלגלים. הוא ברח לנתיב השמאלי על מנת להתחמק מפגיעה במשאית, ורק אז הבחין לראשונה ברכב הטיוטה שנפגע מהמשאית. רכב הטיוטה הסתובב כשפניו בניגוד לכיוון הנסיעה, והעד עבר לצדו ולאחר מכן עצר בצד הדרך על מנת לסייע ליושבי הרכב. העד הבחין כי הנוסעת במושב האחורי איננה בין החיים, והחל לסייע לנהג ולנוסעת לצדו, בה ביצע החייאה עד שהגיע האמבולנס למקום.

העד הבהיר כי לא ראה את רכב הטיוטה שנפגע עובר לתאונה, כיוון שהמשאית (שנסעה לפני העד) הסתירה אותו, והוא לא הבחין בו בשול או בנתיב השמאלי עובר לתאונה (ת/1 עמ' 1 ש' 19-23).

10. דוד אקיקוש הוא נהג משאית אשר בזמן התאונה נסע בצדו הנגדי של הכביש, לכיוון צפון, בנתיב הימני מבין שניים (עמ' 29 ש' 25-31). על פי עדותו, בסמוך למחלף יבנה העד הבחין ברכב פרטי שנסע בצורה רגילה, במהירות סבירה, לפני המשאית, בנתיב הימני. לפתע מסיבה שאינה ידועה לו הרכב הפרטי בלם או האט את מהירות נסיעתו, ותוך שניות המשאית פגעה בו מאחור, ועשן רב היה במקום (עמ' 30 ש' 26-32, עמ' 31 ש' 2-16). בתשובה לשאלת התובעת הבהיר העד כי לא ראה שנהג הרכב הפרטי סטה מנתיבו או עקף את המשאית (עמ' 31 ש' 18).

11. אלכס סדייב, חייל משוחרר, נסע אף הוא בזמן התאונה בצדו הנגדי של כביש 4 לכיוון צפון. מעדותו עולה כי זמן קצר לאחר שחלף על פני מחלף גן יבנה, הבחין בצד השני של הכביש בעומס תנועה וסמוך לאחר מכן התרחשה התאונה. העד לא ידע למסור פרטים אודות התאונה עצמה, ורק מסר כי לאחר שהבחין בתאונה עצר בצד הדרך וניגש לסייע לפצועים. אזרחים ניסו לבצע החייאה לנוסעת שישבה במושב הקדמי, הנוסעת מאחור היתה מחוצה וללא הכרה. נהג הרכב הפרטי ישב בשוליים עם פגיעת ראש, ולא תקשר עם הסביבה. הרכב לאחר התאונה עמד בניגוד לכיוון הנסיעה. העד ניגש לנהג והרחיק אותו מהמקום, והתחיל לשוחח עמו על מנת שלא יאבד הכרתו. הנהג מסר לו שהאט לקראת היציאה במחלף גן יבנה, והוריד את מהירותו מ-90 קמ"ש ל-70 קמ"ש (עמ' 17 ש' 5-30, עמ' 18 ש' 1-2).

ממצאי בוחני התנועה

12. חגי דברת, בוחן תאונות דרכים, מסר בעדותו כי הגיע למקום האירוע בסמוך לאחר התאונה, על מנת לברר פרטים אודות התאונה, וניגש לנאשם על מנת לברר אם נהג במשאית. הנאשם מסר לו שהיה לבד ברכב, ושהרכב הפרטי נסע לפניו בנתיב הימני ובלם לפתע ללא סיבה (עמ' 27 ש' 13-17, נ/2). לאחר שרוענן זכרוננו של העד ממזכר אותו ערך ביום האירוע, הוסיף ומסר כי שאל את הנאשם האם נהג הרכב הפרטי היה על הנתיב הימני לאורך כל הנסיעה, והוא השיב בחיוב (עמ' 28 ש' 16-17, נ/2).

13. ממצאי בוחן התנועה רס"מ נחום בר מצביעים על כך שתנאי הדרך במקום התאונה היו טובים, שדה הראיה פתוח לפניו, משאית הוולוו (שהינה משאית עם נגרר) נבדקה בנסיעה וההגה והבלמים נמצאו תקינים. על הדרך נראו סימני בלימה של הגלגלים האחוריים של המשאית, המלמדים על כיוון נסיעת המשאית ועל כך שזו החלה לבלום עובר להתנגשות ברכב הטיוטה (עמ' 35 ש' 14-17). מהירות המשאית עובר לתאונה היתה כ-90 קמ"ש, ובזמן

הפגיעה כ-63 קמ"ש (דו"ח בוחן הוגש וסומן ת/2, דיסק טכוגרף הוגש וסומן ת/11, פענוח דיסק טכוגרף הוגש וסומן ת/22).

מסקנת הבוחן היתה כי המשאית התנגשה ברכב הטויוטה בנתיב הימני בזוית ישרה. לדו"ח הבוחן צורף לוח תצלומים, המתעד את הפגיעות בכלי הרכב (ת/3), ואת מקום התאונה. ניתן לראות מהתמונות כי אין כל מחלף בקרבת מקום התאונה (תצלומים 4 ו-5).

מחוות דעת התאמת נזקים (ת/4) עולה כי בעת האימפקט פגעה המשאית עם חזית צד שמאל בצד שמאל של רכב הטויוטה, וכי הפגיעה היתה בצורה ישרה. מקום האימפקט נקבע בהתאם לסימני מריחת צמיג וחריצים בכביש בנתיב הימני (עמ' 35 ש' 9-12).

מתרשים התאונה (ת/5) עולה כי התאונה ארעה בכביש 4 בקילומטר 90.

בחקירתו הנגדית נשאל העד מהו מנגנון התאונה, והשיב כי הנאשם לא שמר מרחק, או שלא הגיב בזמן לבלימת רכב הטויוטה (עמ' 36 ש' 1). בהמשך עומת העד עם גרסת הנאשם לתאונה, ולפיה רכב הטויוטה עקף את המשאית ונכנס לנתיב הימני מהנתיב השמאלי, והבהיר כי אם זה היה המצב הרי שכבר בעת שהבחין ברכב הטויוטה נכנס לנתיבו היה עליו להתחיל להאט, ולא לחכות עד שהרכב יכנס במלואו לנתיב הנסיעה שלו (עמ' 36 ש' 31 עד עמ' 37 ש' 3).

העד אישר לשאלת הסנגור כי למשאית יש "שטח מת", אולם לא נשאל היכן אותו "שטח מת" (עמ' 37 ש' 25-22).

העד לא עומת עם ממצאי חוות דעתו של ד"ר אינג' רז, שהוגשה לתיק בית המשפט במסגרת פרשת ההגנה.

חוות דעת טוקסיקולוגיות

14. **ד"ר אשר גופר**, מנהל היחידה לטוקסיקולוגיה משפטית במרכז הרפואי תל השומר, חיווה דעתו כי בסריקת סמים בדמו של הנאשם ביום 25.1.12, נמצאה חומצת חשיש שהיא תוצר חילוף החומרים של THC, המהווה את החומר הפעיל בקנאביס, בריכוז 94 ננוגרם למ"ל, וכן נתגלה THC בריכוז 8 ננוגרם למ"ל. ממצאים אלה מעידים על שימוש בקנאביס (חשיש/מריחואנה). בבדיקת ריכוז אלכוהול בדם לא נתגלו ממצאים (חוות הדעת הוגשה וסומנה ת/15).

בחקירתו הנגדית אישר העד כי לא תהיה בעיה להעביר את הדגימה שנותרה ברשות המעבדה לצורך בחינת מעבדה מטעם ההגנה. העד שלל האפשרויות שהציג לו הסנגור והסביר כי התוצאות אינן מתיישבות עם לעיסת גת (אמפטמינים) או עם צריכה פאסיבית לאור הריכוז הגבוה (עמ' 46 ש' 1-15). כן השיב לשאלת הסנגור, כי העובדה שהתגלה החומר הפעיל בדמו של הנאשם מעידה על כך שהנאשם היה תחת השפעת הסם, וכי צרך אותו בסמוך לאירוע (עמ' 46 ש' 29-32, עמ' 47 ש' 5).

15. ד"ר שלמה אלמוג, מנהל המעבדה לטוקסיקולוגיה ופרמקולוגיה קלינית בדימוס, ומרצה בכיר בחוג לפרמקולוגיה ופיזיולוגיה בפקולטה לרפואה באוניברסיטת ת"א, חיווה דעתו (ת/16, ת/17) כי לסם הקנאביס השפעה מרגע צריכתו ועד כ-4-5 שעות לאחר מכן, כאשר ריכוז ה-THC בדם בשעה הראשונה צפוי להיות גבוה, ולאחר שעה יורד באופן דרסטי וממשיך לרדת בהדרגתיות ובאיטיות יחסית (עמ' 57 ש' 8-14).

במקרה דנן, ממצאי המעבדה סותרים את גרסת הנאשם ולפיה הוא לא השתמש בסמים ביום התאונה, ומצביעים על כך שבשעת התאונה היה הנאשם תחת השפעת קנאביס, מריחואנה או חשיש (עמ' 53 ש' 2-5), שכן ריכוז ה-THC בדם היה גבוה (עמ' 57 ש' 22). לשאלתי השיב העד, כי ריכוז זה מתיישב עם שימוש טרי בסם, בזמן של עד שעותיים או שלוש מרגע נטילת הדגימה (עמ' 58 ש' 1-3). העובדה שדגימת הדם ניטלה מהנאשם בחלוף כשעתיים מרגע התאונה, מצביעה על כך שבמועד התאונה עצמה ריכוז ה-THC בדם היה אף מעט גבוה יותר (עמ' 53 ש' 20-23). בנוסף ציין העד, כי ריכוז זה מצביע על כך שמדובר או במשתמש כרוני או במשתמש מזדמן שצרך סם בריכוז מאד גבוה (עמ' 58 ש' 11-13).

משמעות השימוש בסם בזמן נהיגה הינה פגיעה מהותית ביכולת הנהיגה והעלאת הסיכון לגרימת תאונת דרכים, בשל השפעת הסם על מערכת העצבים (עמ' 53 ש' 7-16, עמ' 59 ש' 24-28). וכך מתוארת השפעת הסם על תפקודי הנהיגה בחוות הדעת:

- א. ירידה בביצועי הפעלת הרכב.
- ב. ירידה בזמן התגובה.
- ג. פגיעה באמדת המרחק והזמן.
- ד. פגיעה ביכולת לשמור מרחק מהרכב מלפנים.
- ה. פגיעה ביכולת השמירה על ערנות, דריכות ומוכנות.
- ו. פגיעה ביכולת להתמיד בנסיעה בגבולות הנתיב המסומן.
- ז. קשיי קואורדינציה מוטורית (עין-יד-רגל).

עוד צוין, כי השפעת הקנביס מורגשת בעיקר בנסיעה מונוטונית וממושכת.

גרסאות הנאשם

16. אמרתו הראשונה של הנאשם נגבתה ביום 18.1.12, בבית החולים קפלן (הוגשה וסומנה ת/7). הנאשם מסר, כי נסע בנתיב הימני לדרום במהירות של כ-85-90 קמ"ש, כשרכב טויוטה נעצר פתאום והוא בלם בחוזקה אך לא היה לו מה לעשות והוא התנגש ברכב מאחור. הוא ניסה לסטות מעט ימינה אך זה היה מאוחר מדי. רכב הטויוטה הסתחרר מהפגיעה. הנאשם נשאל במפורש האם רכב הטויוטה סטה מנתיב לנתיב עובר לתאונה, והשיב בשלילה.

(עמ' 2 ש' 25). הנאשם לא זכר שהבחין באור ברקס, אלא רק הבחין שהרכב במצב של עצירה פתאומית (עמ' 2 ש' 39).

לאחר שנשאל הנאשם מהיכן נסע לפניו רכב הטויוטה, מסר כי מעט לפני מחלף חולות נסע לפניו רכב הטויוטה, וגם אז פתאום הוא נסע לאט יותר ופעם מהר יותר ואז הוא עקף אותו. בהמשך, באזור מחלף יבנה, עקף אותו שוב רכב הטויוטה ונסע לפניו עד מקום התאונה (עמ' 2 ש' 26-31).

הנאשם מסר כי ישן משעה תשע בערב ועד לחמש וחצי בבוקר, ובשעה שש בבוקר החל לנסוע עם המשאית. לדבריו, הוא לא חש עייפות במהלך הנסיעה (עמ' 2 ש' 47-50).

כמו כן שלל נטילת תרופות באופן קבוע, ושלל צריכת סמים (למעט אירוע בודד כשנה עובר לתאונה) ואלכוהול. לדבריו נטל אנטיביוטיקה בשל טיפולי שיניים שבועיים עובר לתאונה.

17. באמרתו השנייה מיום 23.1.12 (ת/8) שינה הנאשם את גרסתו, ומסר כי אחרי שעקף את רכב הטויוטה ועבר את מחלף יבנה היה לפניו רכב אחר, לבן, ולפתע רכב הטויוטה עמד על הנתיב שלו לפניו ללא תנועה, ולכן בלם בחוזקה (עמ' 2 ש' 5-10, 23-24). הנאשם עומת עם השינוי בגרסתו, בתחילה לא מסר הסבר ובהמשך מסר כי לא אמר את הדברים (עמ' 2 ש' 53-54). הנאשם נשאל במפורש האם הרכב הלבן שנסע לפניו סטה לנתיב השמאלי, השיב בשלילה ומסר כי הרכב הלבן היה לפני הטויוטה בזמן התאונה (עמ' 2 ש' 30-31).

18. באמרתו השלישית מיום 8.4.12 (ת/9) הוזהר הנאשם לראשונה בגין נהיגה בשכרות, עומת עם ממצאי בדיקת הדם בעניינו אולם הכחיש כי השתמש בסמים עובר לתאונה.

19. ביום 15.5.12 נחקר הנאשם פעם נוספת (ת/10), והוזהר בגין חשד לביצוע עבירת הריגה. בתחילת החקירה נשאל הנאשם אודות נהיגה תחת השפעת סמים ומסר כי בהמלצת עורך דינו הוא שומר על זכות השתיקה, אולם בהמשך החקירה השיב לשאלות החוקרים, ומסר כי לא ראה את רכב הטויוטה נכנס לנתיב שלו, עד שהוא "הופיע לי פתאום על הנתיב" (עמ' 2 ש' 24). כמו כן מסר הנאשם, כי התאונה ארעה בסמוך לשעה שתיים ועשרה בצהריים, וכשנשאל האם ראה את הרכב כשהוא נכנס לנתיב נסיעתו השיב בשלילה ומסר: "לא ראיתי אותו, היה שמש מצד מזרח זה מה שאני זוכר והוילון שלי היה קצת פתוח מהסינוור של השמש ולא ראיתי אורות ברקס ולא ראיתי כלום" (עמ' 2 ש' 28-29). בתום החקירה נשאל הנאשם פעם נוספת לגבי שימוש בסם, אולם חזר לשמור על זכות השתיקה, לדבריו בעצת עורך דינו.

פרשת ההגנה

עדות הנאשם

20. הנאשם בעדותו לפני מסר כי בערב שקדם לתאונה הלך לישון בסמוך לשעה 21:00 בערב, וכי ביום התאונה

התעורר בסמוך לשש בבוקר, התארגן ויצא לעבודה. הוא נסע לתחנת הקמח ביפו והעמיס על המשאית ארגזי סובין, תוך ששקל את המטען, קשר אותו ויצא לדרך, לבאר טוביה. בהמשך חזר לתחנה ביפו על מנת להעמיס סחורה פעם נוספת, וכשעבר את מחלף חולות עקף את מכונית הטויוטה. לדבריו, הנהג נסע פעם מהר ופעם לאט, הוא חש בסכנה ולכן החליט לעקוף את הרכב (עמ' 73 ש' 7-32).

לאחר מכן עבר את יבנה, לפניו היה רכב מסחרי לבן, כאשר לפתע הרכב המסחרי סטה לנתיב השמאלי. אז הבחין לראשונה ברכב הטויוטה עומד לפניו, ולכן הוא בלם בלימת חירום, והחל לסטות ימינה בזהירות על מנת לא להפוך את הארגזים ואת המשאית. הוא התנגש ברכב הטויוטה ונעצר לאחר מספר מטרים. רכב הטויוטה הסתובב מהפגיעה ונעצר בצדו השמאלי של הכביש (עמ' 74 ש' 10-18).

הנאשם ירד מהמשאית וניגש לרכב הטויוטה, הבחין בנוסעת מאחור כשראשה שמוט והבין כי נהרגה. הוא ניגש לסייע לאזרח שהיה במקום לחלץ את הנוסעת שישבה במושב הקדמי והם התחילו לעשות לה החייאה. הוא התקשר למשטרה, דיווח על התאונה וביקש שיזדרזו, אולם הכביש נסתם בעקבות התאונה (עמ' 74 ש' 18-26).

הנאשם הכחיש כי השתמש בסמים במועד התאונה, ומסר כי בערב שקדם לתאונה הוא עישן סיגריה שהכילה קנביס, ולאחר מכן הלך לישון (עמ' 75 ש' 13-17).

לדבריו, בעקבות התאונה מצבו הנפשי אינו טוב, הוא לא ישן, סובל מסינדרום ומשחזר לעצמו את התאונה בראש (עמ' 75 ש' 8-3).

בחקירתו הנגדית העיד שהיה מעשן סמים מדי פעם, באופן מזדמן ולא על בסיס קבוע, וכי העישון היה נותן לו הרגשה טובה ורוגע (עמ' 77 ש' 3-12), לטענתו לא עישן את הסמים בסמוך לשעות העבודה ואף לא ערב או שני ערבים עובר לנסיעת עבודה.

כשעומת עם גרסאותיו השונות לכך בחקירותיו במשטרה מסר כי לא רצה שיחשבו שהתאונה קרתה בגלל הסמים, אלא שהיתה בלתי נמנעת (עמ' 75 ש' 25 עד עמ' 76 ש' 22, עמ' 79 ש' 19-32). לדבריו, שלושה ימים לאחר התאונה החל לקבל תרופות פסיכיאטריות ('קלונקס'), ויתכן שהכדורים השפיעו על שיקול דעתו בזמן החקירות (עמ' 80 ש' 1-23).

בהמשך חקירתו הנגדית שינה פעם נוספת את גרסתו, ואישר לשאלת התובעת כי כן עישן סמים במספר הזדמנויות בערב שקדם ליום העבודה, "אם ישן טוב" (עמ' 78 ש' 11).

העד עומת עם חוות דעתו של ד"ר אלמוג, ולפיה תוצרי החילוף של הסם בדמו מצביעים על שימוש בסם שבוצע בעת הנהיגה, ושלל כי עישן את הסם במהלך העבודה (עמ' 76 ש' 23-26). כמו כן דחה הנאשם את תזת התביעה ולפיה צרך את הסמים בזמן הפסקה שהיתה לו, בה המתין לטעינת הסחורה בפעם השנייה בתחנה ביפו (עמ' 78 ש' 28 עד עמ' 79 ש' 5).

בחקירתו הנגדית חזר על כך שלא הבחין באורות ברקס ברכב הטויוטה ולטענתו מרגע שסטה הרכב המסחרי שלפניו, הבחין בטויוטה כשהיא נוסעת במהירות של כ-50 קמ"ש (עמ' 82 ש' 1-31).

21. מטעם הנאשם הוגשה חוות דעתו של ד"ר אינג' עוזי רז (נ/6), וממנה עולה כי המרחק הנדרש להשלמת עצירת המשאית, שנסעה במהירות 91 קמ"ש, הינו 91 מ'. בשעת ההתנגשות מהירות המשאית הייתה 64 קמ"ש, ומכאן נובע כי מהירות הרכב הפרטי הייתה נמוכה ממהירות זו. לאחר ההתנגשות הרכב הפרטי נדחף כשהוא צמוד למשאית מרחק רב עד שמהירות המשאית פחתה ושני כלי הרכב התנתקו. לאחר ההתנתקות, הרכב הפרטי התקדם למרחק נוסף של כ-16 מ', ובהנחה של יעילות בלימה של 70% ניתן להעריך שמהירות הרכב הפרטי לאחר ההדיפה הייתה 54 קמ"ש. מכאן נובע שמהירות הפרטית הייתה קטנה משמעותית מ-54 קמ"ש. אם הרכב הפרטי נע על הכביש במהירות קטנה מ-42 קמ"ש, או שהאט מהירותו אל מתחת למהירות זו, הרי שהתאונה - מבחינת נהג משאית - הינה בלתי נמנעת. "זמן תגובה בהפתעה" מקטין אף הוא את יכולת הנהג למנוע את התאונה.

בחקירתו הנגדית הבהיר העד כי חוות דעתו מתייחסת באופן תאורטי לגרסת הנאשם כפי שזו הוצגה בפניו על ידי הסנגור, ולפיה רכב שנסע לפניו סטה בפתאומיות לנתיב השמאלי וחשף רכב איטי או שהאט עד כדי עמידה על הכביש לפני המשאית. במקרה כזה - שמר הנאשם מרחק מהרכב הלבן. כמו כן אישר העד, כי לא התייחס בחוות דעתו לזמן התגובה של מי שבדמו נמצאו סמים.

מר ברנרד שוורץ לא עומת עם גרסה זו (רכב לפניו שסטה) ואף לא עם גרסתו ביחס להפחתת המהירות על ידו במהלך נסיעתו קודם לתאונה. גם בוחן התנועה לא עומת עם גרסה כבושה זו, שנמסרה על ידי הנאשם לראשונה בעדותו בבית המשפט, כמו גם עם חוות דעתו של ד"ר אינג' רז.

דין והכרעה

ממצאים עובדתיים - נסיבות התאונה

22. לאחר שמיעת עדי הראיה לתאונה, הנני קובעת כי התאונה התרחשה עת רכב הטויוטה בו נהג ברנרד שוורץ נסע לפני המשאית בה נהג הנאשם, בנתיב הימני.

מדובר בתאונת חזית-אחור, כאשר שתי גרסאותיו הסותרות של הנאשם - הראשונה בדבר סטיית ברנרד מנתיב שמאלי לנתיב שלו - והשנייה בדבר סטיית רכב לבן שנסע לפניו שמאלה וחשיפת רכבו של ברנרד - נדחות על ידי.

מעבר לעובדה שמדובר בגרסאות מאוחרות, מתפתחות וכבושות, הלוקות בסתירות פנימיות, שכן בחקירתו הראשונה במשטרה הודה הנאשם כי נסע מרחק מה אחרי רכבו של ברנרד בנתיב הימני ולא תאר אף אחת מגרסאות מאוחרות אלה, הרי שהן אינן נתמכות על ידי עדי הראיה לתאונה, מר ביסמוט - שנסע מאחורי הנאשם - ומר אקיקוש, שהבחין בתאונה מהנתיב הנגדי, ואף לא על ידי עדותו של ברנרד עצמו.

אוסף עוד, כי התרשמתי ממהימנות עדותו של מר שוורץ, אשר דייק בפרטי התאונה כמיטב זכרונו, ואף אישר כי האט

מהירות נהיגתו, בעקבות היות תוואי הדרך בעליה, ובשל הצורך לשמור מרחק ממשאית שנסעה לפניו. התרשמתי אף מזהירות נהיגתו, באשר ביקש לשמור מרחק מן הרכב שלפניו ונמנע מלצאת לעקיפה מקום שלא ניתן היה לעשות כן.

דברים אלה לא ניתן לומר ביחס לנאשם, אשר גרסאותיו השתנו חדשות לבקרים, על מנת להתמודד עם המארג הראייתי שנפרס לפניו, בניסיון לתרץ את התאונה ולהציגה כ"בלתי נמנעת". כאמור, בתחילה, בחקירתו הראשונה, מסר הנאשם את הגרסה הקרובה ביותר למציאות, והיא כי נסע מאחורי רכבו של ברנרד, שבלם בפתאומיות. בהמשך, שינה גרסה זו ומסר כי ברנרד סטה לתוך נתיבו מהנתיב השמאלי (אותו לטענתו לא ראה כיוון שהשמם, שכידוע נמצאת במרכז השמיים ומתחילה לרדת לכיוון מערב בשעות הצהריים סנוורה אותו בחלון השמאלי (דהיינו - המזרחי)), ולאחר שהבין כי גרסה זו אינה הגיונית ואינה מתיישבת עם עדויות עדי הראיה לתאונה, וכי עליו להסביר מדוע לא שמר מרחק מספיק מהרכב הנפגע - שינה גרסתו פעם נוספת וטען לראשונה בעדותו בבית המשפט (תוך שהוא תומך טענה זו בחוות דעת מטעמו) כי רכב שנסע לפניו - ואשר ממנו שמר מרחק - סטה לשמאל בפתאומיות, וחשף אותו לרכבו האיטי של ברנרד. דא עקא, שגרסה כבושה ומאוחרת זו נשללה על ידי הנאשם עצמו בחקירתו במשטרה, אינה נתמכת בעדויות עדי הראיה, ואף אחד מהעדים לא עומת איתה או עם חוות הדעת שהתיימרה לתמוך בה (לא ברנרד, לא עדי הראיה, לא בוחן התנועה ובפרט מר ביסמוט שנסע אחרי המשאית), ומכאן שאין לתת לה כל משקל.

על כן גרסה זו נשללת מיני וביה, ואין בחוות הדעת של ד"ר עוזי רז אשר מבוססת אך ורק על כך שרכב שנסע לפני המשאית סטה לשמאל והותיר את המשאית בלא מרחק מספיק לבלימה מרכב הטיוטה, כדי לתמוך בה ולהקים את ה"אין". מומחה ההגנה אף הדגיש כי אינו מתיימר לעשות כן.

23. ב"כ הנאשם טען לראשונה בסיכומיו כי גרסתו הראשונה של הנאשם נמסרה על ידו מבלי שנמסרו לו זכויותיו על ידי הבוחן חגי דברת, בטרם ניתן לו טיפול רפואי ועת היה שרוי בהלם. מעבר לכך שהנאשם עצמו לא טען זאת בעדותו לפני, הרי שגם הבוחן חגי לא עומת עם טענות אלה, ועל כן אין מקום לתת לטענות אלה כל משקל. לא זו אף זו, מקום שנערך בירור ראשוני בזירה, אין לומר כי מדובר ב"חקירת חשוד", המצריכה אזהרה ומתן זכויות. ולסיים נקודה זו אציין, כי ממזכרו של חגי דברת (נ/2) עולה כי למעט שאלת הבהרה לדברים שמסר הנאשם, הרי שהנאשם מסר את הדברים מיזמתו.

24. עוד מצאתי לדחות את טענותיו של ב"כ הנאשם, לפיהן השינוי האחרון בגרסת הנאשם נבע מרמיסיה במצבו הנפשי של הנאשם ומכך שסנגורו הקודם השיב לכתב האישום מבלי שהיתה לו תקשורת ישירה עם הנאשם בשל מצבו הנפשי, וזאת משני טעמים. הטעם הראשון הינו חוות הדעת הפסיכיאטרית ששללה נחרצות קיומו של מצב נפשי פסיכוטי, והטעם השני הינו שהתשובה לאישום התבססה על הגרסה שמסר הנאשם בחקירותיו במשטרה.

25. טענתו של ב"כ הנאשם כי נהיגתו של ברנרד היתה בלתי צפויה נדחתה כאמור על ידי, ואולם גם אם היו הדברים נכונים, כמו גם חישוביו של ד"ר רז בנוגע למהירות רכב הטיוטה עובר לתאונה, הרי שהמסקנה פועלת לחובת הנאשם, שכן היה עליו לשמור אף מרחק רב יותר מרכב זה, ועל כן אין בטענה כדי להועיל לנאשם.

26. ברע"פ 3761/11 חלף נ' מדינת ישראל נקבע, כי על נהג משאית מוטלת אחריות מוגברת: "המבקש נהג על

משאית. כלי רכב רב עוצמה שכבד משקלו כך כובד האחריות המונח על הנוהג בו".

27. מהאמור לעיל עולה, אם כן, כי הנאשם נהג במשאית מבלי לשמור מרחק מספיק מהרכב שלפניו, מרחק אשר על פי הגדרת תקנה 49 לתקנות התעבורה מאפשר לעצור בכל עת את הרכב ולמנוע תאונה, בשים לב למהירות הנסיעה של שני כלי הרכב, במצב הדרך ובמצב הראות והתנועה שבה, וכפי שהשיב ברנרד בחקירתו הנגדית: אם מרחק הבלימה של משאית פול טריילר שנוסעת במהירות של 90 קמ"ש הינו 90 מ', אזי היה על הנאשם שנהג בה לשמור מרחק זה מהמכונית שנסעה לפניו.

ממצאים עובדתיים - הימצאות שרידי סם בדמו של הנאשם

28. הגם שהסכים ב"כ הנאשם להגשת מסמכי "שרשרת" בעניין דגימת הדם שניטלה מהנאשם בבית החולים "קפלן" בסמוך לאחר התאונה (ת/14, ת/18), ולא עמד על חקירתם של עורכי מסמכים אלה, העלה לראשונה בסיכומיו טענות כלפי ה"שרשרת". ברי כי אי העמדת השאלות בפני העדים הרלבנטיים הינה בעוכרי הנאשם ומשמשת לחובתו, אולם אתיחס בקצרה לטענות ב"כ הנאשם:

א. ביחס לטענה כי מי שליווה את הנאשם לבדיקה, רס"ם עמרי צ'ובינסקי, לא מילא בתעודה את התאריך השעה והמקום - הרי שעיון בת/18 מלמד אחרת (תאריך, שעה ומקום הדגימה הכולל את פרטי נוטל הדגימה, חתימתו, ומדבקה צהובה של ביה"ח), קרי: בדיקת הדם נערכה לנאשם בבית החולים "קפלן" ביום 18.1.12 בשעה 17:00 על ידי ד"ר ודים ניקולאיצ'וק.

ב. ת/14 מפרט כראוי את העברת המבחנה שהושמה בשקית מאובטחת ונשמרה בארון נעול לידי נחום בר ביום 19.1.12, ובהמשך לידי מאיר זליגמן, שהעבירה למטא"ר ביום 25.1.12.

ג. דגימת הדם סומנה במטה הארצי במדבקה הנושאת את המספר 142000126, וכן צוין על גבי המדבקה 2012MLT. חוות דעתו של ד"ר גופר מתייחסת לדגימה זו, והוא אף התייחס לכך בעדותו לפני.

בנסיבות אלה, טענותיו של הסנגור בעניין זה דינן להידחות.

ד. טענה אחרונה של הסנגור בהקשר זה הינה כי ד"ר גופר לא ביצע את בדיקות הדם בעצמו, אלא רק חיווה את דעתו לתוצריה. הלכה היא, כי מנהל המעבדה רשאי להעיד אודות בדיקות הנערכות בשגרה במעבדתו תחת פיקוחו (ע"פ 566/89 מרציאנו נ' מדינת ישראל, פ"ד מו(4) 539). היה וביקש הסנגור לחלוק על ממצאי הבדיקה, היו ברשותו במהלך ניהול התיק האפשרות לחקור את ד"ר גופר אודות אופן עבודת המעבדה ומידת פיקוחו על עובדיו; להגיש בקשה לזימון הבודקים ולחלופין לבדוק את הדגימה באמצעות מומחים מטעמו. אף אחד מאלה לא ביצע, ועל כן טענותיו בעניין זה נדחות.

29. מקום שלא הוגשה חוות דעת נגדית על ידי ההגנה, אין חולק על ממצאי המעבדה ולפיהן בדמו של הנאשם נמצאו בשעת נטילת הדגימה גם חומצת חשיש, שהיא תוצר חילוף החומרים של THC, המהווה את החומר הפעיל בקנאביס, בריכוז 94 ננוגרם למ"ל, וכן THC בריכוז 8 ננוגרם למ"ל.

עד התביעה ד"ר אלמוג העיד כי מדובר בריכוז THC גבוה, וכי בשעת התאונה עצמה הריכוז אף היה גבוה יותר, משום שדגימת הדם ניטלה בחלוף מעל שעתיים מקרות התאונה.

הנאשם עצמו שינה את גרסתו ביחס לנתון זה, באשר בעוד שבחקירותיו במשטרה שמר על זכות השתיקה ולחלופין שלל שימוש בסמים, הרי שבעדותו לפני אישר לראשונה כי צרך את סם הקנאביס (שימוש מזדמן), אם כי לטענתו עשה כן בערב שקדם לתאונה. הנאשם אישר ששיקר בנקודה זו בחקירותיו במשטרה, לדבריו כיוון שלא רצה שיחשבו שהתאונה קרתה בגלל הסמים, אלא שזו היתה בלתי נמנעת.

גרסה זו אינה מתיישבת עם הסבריו המלומדים של ד"ר אלמוג, ולפיהם מדובר בערך גבוה של THC בדם, שיש בו ללמד על כך שהשימוש בסם נעשה בסמוך למועד התאונה.

גם טענותיו של הנאשם לפיהן בתחילת הנסיעה תמרן את המשאית - בעת העמסת המטען עליה - באזור צר, אינן יכולות להועיל לו, ראשית משום שד"ר אלמוג עמד על השפעות הסם וההבדל בתגובות בין נהיגה במהירות איטית לבין נהיגה במהירויות גבוהות, ושנית כיוון שמעדותו של ד"ר אלמוג ביחס למועד צריכת הסם, עולה כי הנאשם צרך את הסם לאחר עריכת "תמרונים" אלה.

בנסיבות אלה, ובשים לב לשקריו של הנאשם בחקירותיו ולשינויים הרבים בגרסאותיו גם בהקשר זה, מצאתי לדחות את גרסת הנאשם, והנני קובעת כי הנאשם אכן צרך את הסם בסמוך לקרות התאונה.

השפעת הסם על אופן נהיגת הנאשם - האמנם?

30. משנמצא סם מסוכן או תוצרי חילוף חומרים של סם מסוכן בגופו של נהג, קמה חזקה שהיה נתון להשפעתם.

בעניינינו, בד בבד עם הקביעה כי השימוש בסם נערך בסמוך למועד התאונה, עולה מחוות דעתו המלומדת של ד"ר אלמוג ומעדותו לפני, כי הנאשם נהג במשאית תחת השפעת הסם, וכי לריכוז THC כמו זה שנמצא בדמו של הנאשם השפעה על יכולת הנהיגה של הנהג.

31. דומני כי הדרך הטובה ביותר להצביע על כך שהסם אכן השפיע על הנאשם בזמן נהיגתו הינה האופן בו מצא לתאר בחקירתו הראשונה במשטרה את התאונה, בסמוך לאחר התרחשותה, וכה אמר: "...פתאום הבחנתי ברכב הטיוטה פתאום נעצר..."

ללמדנו, כי אף שרכב הטויוטה נסע לפניו כברת דרך, הרי שהנאשם לא הבחין בו כלל ובהמשך אף אישר כי אף לא הבחין באורות הבלמים של רכב הטויוטה, וכשהבחין בו, הגם שבלם, כבר היה - אף לדבריו - מאוחר מדי:

"ישר באינסטינקט לחצתי חזק על הברקס והצופר והאוטו חרק לי כזה ואז כבר לא היה לי מה לעשות והתנגשתי בו מאחור..."

ניתן לראות, אם כן, כי במהלך התאונה באו לידי ביטוי בהתנהלותו של הנאשם פרמטרים המוזכרים בחוות דעתו של ד"ר אלמוג כמושפעים מצריכת סם, ובהם כשל באמדן מרחק מהרכב שמלפנים; ירידה בזמן התגובה; פגיעה ביכולת לשמור על דריכות, ערנות ומוכנות וכשל להתמודד ביעילות עם סיטואציה בלתי צפויה במהלך הנהיגה.

נתונים אלה לא נסתרו על ידי ההגנה, והסברו של הנאשם ולפיו רכב אחר נסע לפניו והסתיר את רכב הטויוטה עד להתרחשות התאונה נדחה כאמור על ידי.

32. כמו כן, כפי שמסר הנאשם בעדותו לפני, כבר בזמן חקירתו במשטרה הבין כי עליו להסתיר את דבר השימוש שלו בסם, על מנת שלא יקשרו בין צריכת הסם לבין אחריותו לביצוע התאונה. גם במהלך העדות ניסה הנאשם לטעון כי לא עישן בשעות העבודה או בסמוך להן, וכי לאחר שעישן הלך לישון. מכאן, כי ידע שלסם השפעה על אופן הנהיגה, וניסיונותיו להסתיר זאת מצביעים על תחושת אשם ועל התנהגות מפלילה.

33. שילובם של הנתונים האמורים: נסיבות התאונה, חוות דעתו של ד"ר אלמוג וגרסתו השקרית של הנאשם, מביאים לכדי מסקנה כי הנאשם נהג בהשפעת סם מסוכן.

הכרעה משפטית - האם התקיימו יסודות עבירת ההריגה?

34. עבירת ההריגה היא עבירה תוצאתית, הקבועה בסעיף 298 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 וזו לשונה:

"הגורם במעשה או במחדל אסורים למותו של אדם, יאשם בהריגה, ודינו - מאסר עשרים שנים".

35. היסוד העובדתי של העבירה, קרי גרימת מותו של אדם במעשה או במחדל הוכחה בענייננו, באשר כבר נקבע על ידי לעיל כי הנאשם בנהיגתו גרם לתאונת הדרכים בה קיפדו את חייהן בטי ועדה שוורץ, זכרון לברכה.

36. עתה אבחן את קיומו של היסוד הנפשי בעבירה, על פי הוראות סעיף 20 לחוק העונשין:

20. (א) מחשבה פלילית - מודעות לטיב המעשה, לקיום הנסיבות ולאפשרות הגרימה לתוצאות המעשה, הנמנים עם פרטי העבירה, ולענין התוצאות גם אחת מאלה:

עמוד 13

(1) כוונה - במטרה לגרום לאותן תוצאות;

(2) פזיזות שבאחת מאלה:

(א) אדישות - בשוויון נפש לאפשרות גרימת התוצאות האמורות;

(ב) קלות דעת - בנטילת סיכון בלתי סביר לאפשרות גרימת התוצאות האמורות, מתוך תקווה להצליח למנען."

בענייננו מורכב היסוד הנפשי משניים: מודעות לאפשרות גרימת התוצאה הקטלנית ומפזיזות לעניין אפשרות התרחשותה.

"אדישות" בסעיף 20(א)(2), לפי ספרו של י' קדמי, "הדין בפלילים", חלק שלישי, תשס"ו-2006, בעמוד 1074, מתבטאת בכך שהאדיש מגלה אי-אכפתיות לאפשרות התרחשותה של התוצאה הקטלנית.

"קל הדעת" בסעיף 20(א)(2)(ב), אינו חפץ בהתרחשותה של התוצאה הקטלנית, אך נוטל סיכון בלתי-סביר שמא תתרחש, כשבליבו תקווה שיצליח למנוע את התרחשותה.

37. בפסק דינו המפורט והמנומק ת"פ 2892-07-10 בעניינו של טל מור סקר כבוד השופט בדימוס, השופט זכריה כספי את הפסיקה ביחס ליסוד הנפשי הנדרש בעבירת ההריגה, כדלקמן:

בע"פ 9723/03 מדינת ישראל נ' בלזר, נפסק על ידי כב' השופטת ביניש (כתוארה דאז) כך:

"אשר ליסוד הנפשי של עבירת ההריגה - הדעה השלטת בפסיקתו של בית-משפט זה הינה כי עם חקיקתו של סעיף 20(א) לחוק העונשין וביטולו של סעיף 299 לחוק, נדרשת מודעות מצד הנאשם לאפשרות של גרימת התוצאה הקטלנית ואין די בצפיית האפשרות של גרימת חבלה גופנית ממשית... עוד נדרש להוכיח כי הנאשם פעל מתוך פזיזות, קרי אדישות או קלות-דעת לאפשרות של גרימת התוצאה הקטלנית".

הוכחת היסוד הנפשי, יכול ותסתמך על דברי הנאשם, או על ראיות נסיבתיות ובכללן חזקות שהתגבשו בהלכה הפסוקה. בע"פ 3158/00 מגידש נ' מדינת ישראל, פ"ד נד(5), 80, 84-85, אמר כב' השופט אנגלרד:

"אחת הדרכים המקובלות להוכחת יסוד נפשי היא ההסתמכות על חזקות, בעיקרן חזקות עובדתיות, שהן למעשה ראיות נסיבתיות (ש"ז פלר "על הקטגוריות של החזקות (אגב פסקי-הדין סובאח צלנקו ופלוני)" מחקרי משפט יג (תשנ"ו-367 357, 1996). בדרך זו נוצרה "חזקת מודעות" כללית, שמשמעה, כי: "אדם מודע, בדרך כלל, למשמעות התנהגותו

מבחינת טיבה הפיזי, קיום נסיבותיה ואפשרות גרימת התוצאות הטבעיות שעשויות לצמוח ממנה" (פלר, 542).

עוד אמר שם כב' השופט אנגלרד, לעניין המודעות הנדרשת והיקפה, כאשר המדובר בנהג שיכור שהואשם בעבירת הריגה:

"באשר להיקף המודעות, או ביתר דיוק: למושאה, הרי דעתי היא כי העושה צריך להיות מודע לסיכון הקונקרטי הנוצר על-פי נסיבות המקרה המיוחדות. עם זאת אין כל צורך כי העושה יהיה מודע לדרך המדויקת של השתלשלות האירועים שהביאו בסופו של דבר לידי מותו של אדם. גם אין כל צורך כי העושה ידע תמיד מראש את זהותו של הנפגע. הכול תלוי בטיב הסיכון הקונקרטי. לכן כאשר, למשל, יש בנהיגתו של אדם משום יצירת סיכון ממשי לעוברי אורח, סיכון שהוא מודע לו, הרי במקרה זה אין כל טעם לדרוש כי הוא יהיה מודע לזהותו המדויקת של הקורבן העתידי. כך במקרה של אובדן שליטה על רכב, אין לדעת מראש את מקום פגיעתו בהולכי רגל. היקף המודעות הוא פונקציה של תחום הסיכון."

38. בע"פ 140/98 חוג'ה נ' מדינת ישראל, פ"ד נב(3), 225, פסק כב' השופט קדמי בעניין המודעות ודרך הוכחתה באמצעות החזקה, בשעה שמדובר בנהג עייף או שיכור:

"לשיטתי, הכלל הוא: מי שנוהג ברכב כשהוא במצב של שיכרות - כמו גם מי שעושה כך כשהוא עייף ונוטה להירדם - מוחזק כמי שהתגבש אצלו הלך נפש של פזיזות, במשמעות שיש למושג זה בסעיף 20(א)(2) לחוק העונשין, כלפי כל תוצאה הנמנית עם פרטיה של עבירה שביצע אגב נהיגתו; והטוען ששכרותו לא הולידה אצלו "פזיזות" כאמור כלפי אותה תוצאה - עליו הראיה".

39. וראו גם את דבריו של כב' השופט א' א' לוי ב-ע"פ 1641/04 לוי נ' מדינת ישראל, תק-על 2004(4), 2774, בעמוד 2784, בעניין זה:

"שעה שהמערער החליט לנהוג ברכב חרף שכרותו, חזקה עליו כי ידע שלשכרותו תהיה השלכה על דרך הנהיגה, עד כדי סכנה לגרימתה של תאונה בה יקופחו חיים אדם. לפיכך, המערער הוא בבחינת מי שנטל בידועין סיכון, גם אם קיווה כי לא יתממש, ובכך די כדי לקיים את היסוד הנפשי של עבירת "הריגה".

40. הדברים יפים ביתר שאת לענייננו. הנאשם עבד כנהג משאית מקצועי, והוביל משאית ונגרר עמוסים בסחורה בכביש מהיר בסמוך לאחר שצרך סם מסוכן מסוג קנאביס, ולא רק שחזקה עליו כי ידע שלסם אותו צרך תהיה השלכה על אופן נהיגתו, אלא חזקה עליו כי ידע שכל מעורבות של משאיתו בתאונת דרכים תוביל - קרוב לוודאי - לאבדן חיי אדם. כפי שצינתי לעיל, ברע"פ 3761/11 חלף נ' מדינת ישראל נקבעה אחריות מוגברת על נהגי משאיות, בשל היות כלי רכב זה כלי רכב רב עוצמה.

הפיזיות בענייננו נלמדת מכך שהנאשם נטל ביודעין סיכון, אף אם קיווה שלא יתממש, ונטל לידיו את ההגה של כלי רכב זה, לאחר שצרך סם מסוכן, ומכאן כי התקיים אף היסוד הנפשי של עבירת ה"הריגה".

גרימת מוות ברשלנות?

41. ב"כ הנאשם טען בסיכומיו, כי יש להרשיע את הנאשם בעבירה של "גרם מוות ברשלנות" מאחר ולא התקיים בו היסוד הנפשי הדרוש לעבירת ה"הריגה".

בית המשפט העליון עמד פעמים רבות על הקושי בקביעת הגבולות בין קלות הדעת לרשלנות, ככל שהדבר נוגע לתאונות דרכים קטלניות. הקושי מתעצם באותם מקרי גבול כשקלות הדעת היא ברף התחתון והרשלנות ברף העליון. לתיחום הגבול נודעת חשיבות מכרעת, משום שמדובר על אבחנה בין עבירת פשע חמורה של "הריגה" שהעונש המירבי בגינה הוא עשרים שנות מאסר, לבין עבירת עוון של גרימת מוות ברשלנות, שהעונש המירבי בגינה הוא שלוש שנות מאסר.

סעיף 64 לפקודת התעבורה, שכותרתו מוות ברשלנות מורה, כי: "העובר עבירה לפי סעיף 304 לחוק העונשין, התשל"ז - 1977 תוך כדי שימוש ברכב, דינו - מאסר שלוש שנים ולא פחות משישה חודשים; אולם רשאי בית המשפט, אם ראה שהנסיבות מצדיקות זאת, שלא לפסוק מאסר מינימום כאמור מטעמים שיפרש בפסק הדין".

סעיף 304 לחוק העונשין מורה, כי:

"הגורם ברשלנות למותו של אדם, דינו - מאסר שלוש שנים".

סעיף 21 לחוק העונשין מגדיר רשלנות כדלקמן:

"(א) רשלנות - **אי מודעות** לטיב המעשה, לקיום הנסיבות או לאפשרות הגרימה לתוצאות המעשה, הנמנים עם פרטי העבירה, כשאדם מן היישוב יכול היה, בנסיבות הענין, להיות מודע לאותו פרט, ובלבד -

(1) שלענין הפרטים הנותרים היתה לפחות רשלנות כאמור;

(2) שאפשרות גרימת התוצאות לא היתה בגדר הסיכון הסביר.

(ב) רשלנות יכול שתקבע כיסוד נפשי מספיק רק לעבירה שאיננה מסוג פשע".

בניגוד לפיזיות, שעיקרה **מודעות**, היסוד הנפשי **בעבירת הרשלנות** מבטא מצב של **היעדר מודעות** בפועל לטיב המעשה, לנסיבות או לתוצאות המעשה, מקום בו "אדם מן היישוב" יכול היה, וצריך היה בנסיבות העניין, להיות מודע

להם, ובעניינה של עבירת גרימת מוות ברשלנות, **אי צפיית הסיכון** לשלמות גופו של אדם ובוודאי לפגיעה בחייו, מקום שאדם מן היישוב היה צופה ומונע את מימושו של אותו סיכון.

לאחר ששמעתי את העדים, בחנתי את מכלול הראיות ונתתי דעתי לטיעוני הצדדים, הגעתי לכלל מסקנה כי בנסיבות המקרה נהג הנאשם תחת השפעת סמים ותוך מודעות לאפשרות גרימת התוצאה הקטלנית, וגרם לתאונה כשמצבו הנפשי היה מודעות בדרגה של "פיזיות" מסוג "קלות דעת" ולא רשלנות.

נהיגה בשכרות

42. הוראות החוק העוסקות באיסור בנהיגה תחת השפעת אלכוהול או סמים קבועות בסעיפים 62(3) ו- 64 לפקודת התעבורה:

"62. העובר אחת העבירות האלה, דינו - מאסר שנתיים או קנס כאמור בסעיף 61(א)(3) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן - חוק העונשין) ואם העבירה היא עבירת קנס שדן בה בית המשפט - קנס פי 1.25 מהקנס האמור בסעיף 61(א)(1) לחוק העונשין:

(3) הוא שיכור בהיותו נוהג רכב, או בהיותו ממונה על הרכב, בדרך או במקום ציבורי; לענין זה, "שיכור" ו"ממונה על הרכב" - כהגדרתם בסעיף 64ב;

64ב. (א) בסעיף זה -

"משקה משכר" - משקה שריכוז האלכוהול בו גבוה מהריכוז שקבע שר התחבורה בהתייעצות עם שר הבריאות ובאישור ועדת הכלכלה של הכנסת; לענין זה, רישום ריכוז האלכוהול על גבי מכל המשקה יהיה ראיה לכאורה לריכוז האלכוהול המצוי במשקה;

"סם מסוכן" - כהגדרתו בפקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], התשל"ג-1973, למעט סם שקבע שר הבריאות ובתנאים שקבע;

"שיכור" - אחד מאלה:

(1) מי ששותה משקה משכר בעת נהיגה או בעת שהוא ממונה על הרכב;

(2) מי שבגופו מצוי סם מסוכן או תוצרי חילוף חומרים של סם מסוכן;

(3) מי שבגופו מצוי אלכוהול בריכוז הגבוה מהריכוז שקבע שר התחבורה, בהתייעצות עם שר הבריאות ובאישור ועדת הכלכלה של הכנסת;

(4) מי שנתון תחת השפעת משקה משכר או תחת השפעת סם מסוכן, ובלבד שבבדיקת מעבדה לא נמצא שריכוז האלכוהול בדמו נמוך מהסף שנקבע בתקנות לפי פסקה (3) או מהסף כאמור בפסקה (3א), לפי העניין.

43. בע"פ 398/04 מדינת ישראל נ' דני בניאשווילי תק-על 2004(4), 2831, בעמוד 2840, התייחס כב' השופט א' א' לוי לחזקת השכרות וכה אמר:

"בניגוד לאלכוהול, חל איסור מוחלט על השימוש בסמים מסוכנים, בכל כמות שהיא, ואף נקבע בחוק כי הדבר מהווה עבירה. במצב זה עמדו בפני המחוקק שתי דרכי פעולה אפשריות: האחת, ליצור חזקה בחוק שאדם הוא שיכור על פי שיעור מוגדר של ריכוז הסם המסוכן שיימצא בדמו. הדרך האחרת, שמקורה בעובדה כי השימוש בסמים מסוכנים נאסר כליל, היתה לקבוע שכל נהג העובר על איסור זה, מקים נגדו חזקה שהינו נהג כשהוא נתון תחת השפעתם של סמים, ומכאן ואילך עובר אליו הנטל להפריך חזקה זו. המחוקק בחר ללכת בדרך השנייה, ואינני סבור כי החלטתו זו היתה שגויה או לוקה בחוסר סבירות".

44. בענייננו כאמור נמצא בדמו של הנאשם סם מסוכן בריכוז גבוה, בסמוך לאחר נהיגתו ברכב, ועל כן נתקיימו הוראותיו של סעיף 64ב(2) לעיל. כמו כן, קבעתי לעיל כי מכלול הראיות מצביע על כך שהנאשם נהג תחת השפעת הסם האמור, ועל כן מיניה וביה נתקיימו אף הוראותיו של סעיף 64ב(4) לעיל.

סוף דבר

45. כפי שפורט לעיל, מצאתי כי המאשימה הוכיחה את העבירות המיוחסות לנאשם בכתב האישום, ואני מרשיעה אותו בעבירות הבאות:

א. הריגה - שתי עבירות, לפי סעיף 298 לחוק העונשין.

ב. נהיגה בשכרות, עבירה לפי סעיפים 62(3) + 64ב(2) + 64ב(4) לפקודת התעבורה.

ג. נהיגה בקלות ראש שגרמה לתאונת דרכים בה נחבלו בני אדם וניזוק רכוש, לפי סעיפים 62(2) + 38(2) לפקודת התעבורה.

ניתנה היום, ט"ו טבת תשע"ו, 27 דצמבר 2015, במעמד הצדדים

